

JAVASLATOK A PROJEKTMUNKA-IDŐSZAKBAN A FELKÉSZÍTŐ TANÁR MUNKÁJÁNAK SEGÍTÉSÉRE; ELŐZETES SZEMPONTOK A PROJEKTFELADATOK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

Tisztelt Kollégák!

Az eddigiekhez hasonlóan, de azt némileg kibővítve, az alábbi szempontokkal, megjegyzésekkel szeretnénk segíteni az érettségire való felkészítést, a diákok munkájának irányítását, a szakmai közmegegyezést, a minél egységesebb értékelést.

A tárgyból mindazon diákok érettségizhetnek, akik teljesítik iskolájuk helyi tantervének a tantárgyra vonatkozó előírásait.

A mozgóképkultúra és médiaismeret érettségi vizsga első lépése az ún. projektfeladatok elkészítése. Az OKTV versenyfeladataival rokon, ám azoknál természetesen könnyebb projektfeladatok sajátossága, hogy a vizsgázó – szabadon felhasználva az órán tanultakat, a szakirodalmat s más forrásból szerzett információit – önállóan dolgozza fel a megjelölt problémát. A vizsgának ez a része azt méri, hogy a diák milyen mértékben van birtokában a szükséges formanyelvi, esztétikai és médiaismereti tudásanyagának, ismereteit mennyiben tudja érvényre juttatni a gyakorlati és elméleti feladatok megoldása, kidolgozása során. Ez a feladattípus sok időt igényel, a megtervezés, a kivitelezés, az elkészített munka átgondolása, értékelése hosszú munkafolyamat – ezért a kötetlenebb munkát biztosító hosszabb időtartam. Amennyiben a felkészítő tanár úgy érzi, hogy egy feladat megszővegezése nem egyértelmű, e-mailben fordulhat az Oktatási Hivatal tantárgyfelelőséhez, aki továbbítja a kérdést a tételkészítő bizottsághoz, és a választ eljuttatja a felkészítő tanárhoz.

Mivel a kétszintű érettségi bevezetése óta eltelt időszak tapasztalatai alapján érzékelhető némi bizonytalanság a felkészítő tanár szerepfelfogásával kapcsolatosan – melyet tételes jogszabály nem rögzít –, az alábbi javaslatok segíthetik a kollégákat az egységes szerepértelmezésben.

A felkészítő tanár:

- ismertesse a tanulócsoporthal a mozgóképkultúra és médiaismeret érettségi vizsgaszabályzatát, a projektvizsga sajátosságait, a munkanapló fogalmát és a határidőket; (l: [mozg_mediaism_vk.pdf](#) és [mozg_mediaism_vl.pdf](#) linkeken)
- tájékoztassa a tanulókat arról, hogy milyen segítséget vehetnek igénybe a projektfeladatok megoldása során és mi tekintendő jogosulatlan segítségnek;
- a projektfeladatok megjelenését követően az érettségizni szándékozó tanulót segítse a számára optimális gyakorlati és elméleti feladatok kiválasztásában;
- szükség esetén javasoljon a tanulók számára hozzáférhető, a feladatok megoldását segítő szakirodalmat;
- jogosulatlan segítség igénybevétele esetén tegye meg a szükséges lépéseket.

A felkészítő tanár lehetőség szerint:

- kérjen indoklást a tanulótól feladatválasztását illetően;
- jelöljön ki konzultációs időponto(ka)t a munkafolyamatok figyelembe vételével;
- készíttessen a vizsgázóval munkatervet, és törekedjen annak betartatására;

- értelmezze és dolgozza fel a vizsgázóval valamely régebbi projektfeladat anyagát („A” és „B” típusút egyaránt) és azok nyilvánosságra hozott javítókulcsát; (l: [Korábbi érettségi időszakok információi, feladatai és javítási-értékelési útmutatói](#))
- időben figyelmeztesse a vizsgázót, amennyiben a konzultációk során azt érzékeli, hogy a tanuló lényegi ponto(k)on eltért a kiírt feladat követelményeitől;
- fordítson figyelmet a hivatkozási rend megtanítására.

A felkészítő tanár nem teheti meg, hogy:

- az egyes projektfeladatok megoldására vonatkozó alapötlettel (konceptcióval vagy esszé-vázlattal) segítse a vizsgázót;
- a vizsgázó munkájában közvetlenül részt vegyen (pl. szervezési feladatok átvállalása, segítő jelenlét a forgatáson, interjú-szituációban vagy az utómunka során, illetve az esszéírásban);
- a munkanapló elkészítésében aktív-segítő módon vegyen részt;
- határidő után elkészült projektmunkát fogadjon el.

A 2010. májusi vizsgaidőszakra elkészítendő feladatokkal kapcsolatosan az alábbiakra hívjuk fel a figyelmet:

Az „A” jelű vizsgafeladatok a vizsgaleírás szerint valamilyen médiaszöveg elkészítésére vonatkoznak. Rendkívül fontos a feladatkiírás pontos értelmezése. Alapvető, hogy a feladatok kiadásától kezdve a felkészítő tanárok világosan lássák – és tanítványaikban tudatosítsák –, hogy az értékelés nem a technikai kivitelezés tökéletességét jutalmazza, hanem a tanult ismeretek értelmezését, a médiaszöveg megtervezésének és elkészítésének tudatos, előre megkomponált, előkészített voltát, továbbá a munkával kapcsolatos önreflexív, kritikai megállapítások szakmai érvényességét. Nagy hangsúlyt kap tehát a munkanapló, amely dokumentálja a munka tudatos tervezését, a menet közben adódó váratlan kompozíciós döntések indoklását és az elkészült „alkotással” való szembesülést, annak értékelését. A vizsgaszöveg – mint produktum – hitelesítője lesz a munkanaplónak, melynek színvonala, egyéni, kreatív értéke meghatározó, ám a minősítést elsősorban a munkanaplóban foglaltak határozzák meg, melynek elvárt felépítését a vizsgaleírás tartalmazza.

A „B” jelű vizsgafeladatok (esszé, rövid tanulmány) esetében előzetesen felhívjuk a kollégák figyelmét arra, hogy noha a feladatok által megkívánt ismeretanyag nem haladja meg az érettségi követelményrendszerében rögzítetteket, a zárthelyi írásbeliben elvárt esszék színvonalánál jóval igényesebb, elmélyültebb munkát, megoldást kíván a vizsgázóktól, hiszen a feladat szabadabb, elkészítéséhez hosszabb idő áll rendelkezésre, s a kidolgozás során bármely háttéranyag használata engedélyezett. Kérjük a felkészítő tanárokat, tegyék egyértelművé a vizsgázók számára, hogy az internetről letöltött és bemásolt anyagokat szigorú forráskritikával kell kezelni, és azokat kizárólag pontos hivatkozással ellátva szabad felhasználni. Az esszét javító tanár köteles a feladat megoldása szempontjából irreleváns idézeteket (például a feleslegesen ismertett életrajzi adalékokat, cselekményleírást) figyelmen kívül hagyni, a pontos hivatkozás nélkül felhasznált anyagok esetében pedig pontlevonást alkalmazni.

Mivel egyes feladatok konkrét művekhez kapcsolódnak, megkerülhetetlen ezek alapos ismerete. A feladatok kizárólag olyan alkotásokat nevesítenek, amelyeket kiadtak videokazettán vagy DVD-formátumban, így azok beszerzése, elérhetősége lehetséges és egyben jogszerű.

A „C” jelű témák az emelt szintű érettségi abszolválásához előírt vizsgafeladatok: minden esetben egyéni invenciót igényelnek, s az elsajátított ismeretek alkalmazásának képességét mérik.

A projektfeladatok javítókulcsa csak a projektfeladatok beadását követően – vagyis az írásbeli érettségik megkezdésnek napján, reggel 8 órát követően – kerülnek nyilvánosságra.

A 2010. évi 1. (tavaszi) mozgóképkultúra és médiaismeret érettségi konkrét projektfeladataival kapcsolatban az alábbiakra hívjuk fel a figyelmet:

A/1. feladathoz:

A vizsgázó vegye figyelembe, hogy a feladat fordulat típusú jelenet elkészítését írja elő. Legyen figyelemmel arra is, hogy noha a feladat egyetlen jelenet elkészítésére vonatkozik, ahhoz, hogy azt az egy szituációt érvényesen meg lehessen konstruálni, legalább fő cselekményében meg kell terveznie a történetet, és a munkanaplóban ismertetnie kell annak narratív sajátosságait (szerkezeti egységek, fordulatok, műfaj).

A/2. feladathoz:

A feladat sikeres megoldását segíti, ha a vizsgázó jól megválasztott helyszín ismeretében lát neki a jelenet, majd a beállítások megtervezésének. Célszerű a szereplőkkel mozgáspróbát tartani a helyszínen, s csak azt követően kidolgozni és lejegyezni a beállításterveket. A belső montázzsal megoldott változat tervezésénél nem lehetséges rajzos forgatókönyv elkészítése, sokkal inkább az alkalmazott kamera- és szereplőmozgások szöveges leírása vagy az azokat ábrázoló helyszínvázlat a célravezető. A belső montázs fogalmának ismerete nélkülözhetetlen a feladat megoldáshoz, ehhez célszerű néhány – a belső montázs alkalmazására épülő – filmjelenet előzetes tanulmányozása.

A/3. feladathoz:

Idén is választható feladat az interjúkészítés, ezúttal kizárólag rádiós változatban. A kiírás szigorúan megköti, hogy legalább három riportalanyt meg kell szólaltatnia a vizsgázónak. A féltékenység kényes téma: a vizsgázónak ügyelnie kell az etikai szabályok betartására. A feladat megköveteli az adott kérdés többoldalú, lehetőség szerint minél inkább a személyes élményekre építő feldolgozását. Ezért törekedni kell arra, hogy ne csupán kívülálló szakértőkkel, esetleg pszichológussal, nevelési tanácsadóval készüljön riport. Fontos, hogy az interjú hanganyagát kellő tömörséggel, informatívan szerkessze meg a vizsgázó úgy, hogy a riportalanyok személyisége és a féltékenység ellentmondásossága abból egyaránt kibontakozzék.

B/1. feladathoz:

Az esszé elkészítése nem követeli meg mindhárom film feldolgozását, de szerencsés, ha a választáshoz a vizsgázó megismerkedik a szóban forgó filmekkel. Elkerülhetetlen az is, hogy a vizsgázó megnézzen valamely emblemikus Dogma-filmet, mert önmagában az irányzatról írtak ismeretére nem alapozható a feladat elvégzése. A sikeres megoldáshoz nem szükséges a kiválasztott film cselekményének részletes ismertetése vagy az alkotó pályájának taglalása, annál inkább a megfelelő kulcsjelenetek kiválasztása, illetve az, hogy a vizsgázó indokolja is meg, miért alapozza elemzését az általa kiválasztott jelenetekre.

B/2. feladathoz:

A feladat megoldásához ezúttal sincs szükség a film cselekményének részletes ismertetésére vagy az alkotó pályájának bemutatására. Annál fontosabb az arra alkalmas jelenetek kiválasztása és szoros elemzése: a plánozás, valamint a nézőpontok/szemszögek és a plánok kapcsolatának figyelmes vizsgálata, valamint helytálló érvekkel alátámasztott értelmezése. Lényeges továbbá, hogy a Balázs Bélától származó gondolatok ne az esszé gondolatmenetétől független adalékként kerüljenek a szövegbe, hanem épüljenek logikusan az elemzésbe. A szóban forgó filmről számos elemzés jelent meg a szakajtóban, ezek többsége hozzáférhető az interneten is. Arra azonban fel kell hívni a vizsgázók figyelmét, hogy az elemző írások nem adnak közvetlen választ a feladatban megfogalmazott problémára.

B/3. feladathoz:

A feladat megoldásának kulcsa a sztár és az ikon fogalmának szakszerű (nem csupán a mindennapi szóhasználat szerinti) ismerete és alkalmazása Jackson és a média kapcsolatára, az énekes mediális reprezentációjának vizsgálatára. Lényeges, hogy az elemzés alapját képező anyaggyűjtés sokrétű legyen, a pálya más és más korszakaiból származó klipekre és filmrészletekre, illetve a Jackson-jelenséget eltérő szemszögből tárgyaló szövegekre épüljön.

C/1. feladathoz:

Az etűd megtervezése során alapvető, hogy milyen döntést hoz a filmkészítő a szereplők közti viszony szóbeliséget nélkülöző ábrázolásával kapcsolatosan. Fontos, hogy miképpen kerüli el a párbeszédet (például jelenetezéssel vagy karakterválasztással és szerepjáráttal, netán más stilisztikai eszközökkel él), továbbá mit gondol a filmzene használatáról. A feladat értékelése során fontos szempont lesz a narratíva érthetősége, a feladatban megadott karakter (a Meglopott) megformálása.

C/2. feladathoz:

Az értékelés alapja a probléma szakszerű bemutatása, az egymással vitatkozó, egymást kizáró vagy nehezen összeegyeztethető megoldások bemutatása, a kifejező példákra építő elemzés. A szabályozórendszerek elfogulatlan bemutatása mellett szerencsés, ha az esszéből kiolvasható a vizsgázónak a tárgyalt kérdéssel kapcsolatos személyes és érvekkel alátámasztott álláspontja, nézete.

C/3. feladathoz:

Az esszében nem releváns megközelítés a festőzseni tragikus életének vagy művészettörténeti jelentőségének a választott filmtől független ismertetése, annál inkább a képzőművészeti kép és alkotási folyamat filmi ábrázolásának problémája: a feladat elsősorban képzőművészet és film kapcsolatának, viszonyának kérdéseivel szembesíti a vizsgázót.